

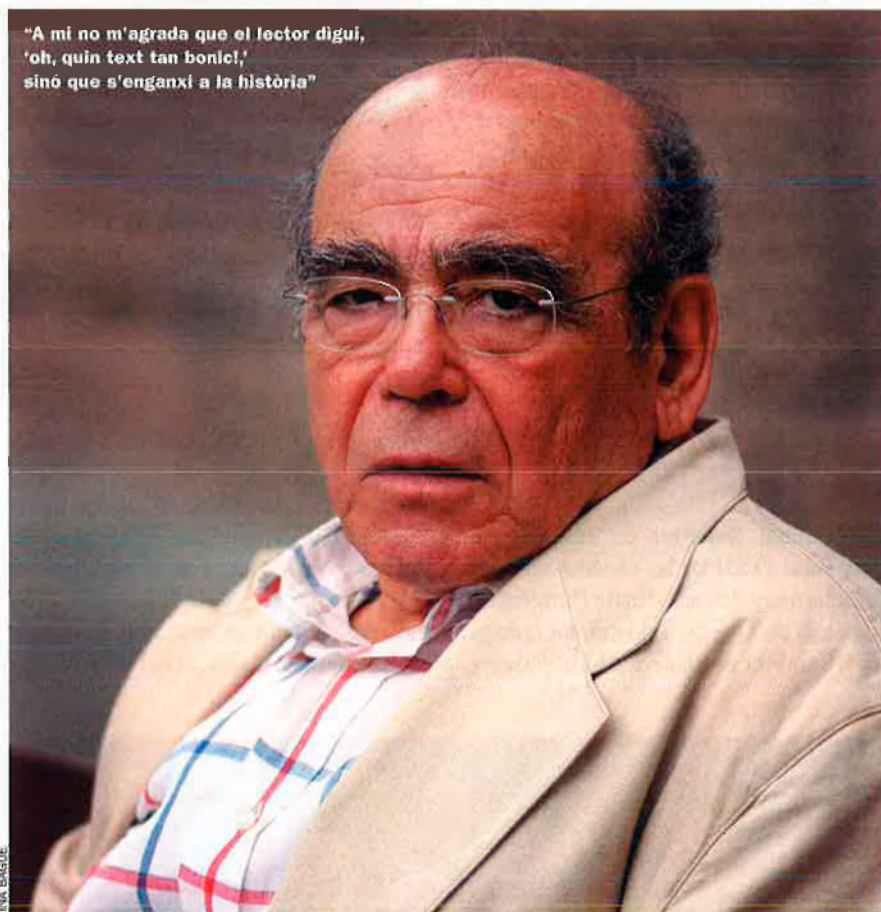
“Hi ha massa gent que escriu bonic”

Pagès Editors presenta per primer cop en català un dels autors grecs més coneguts al seu país i a l'estranger, el narrador i guionista de cinema Thanassis Valtinós. Li ha aplegat dues narracions en un volum, 'La retirada dels nou', del 1959, i 'Blau fosc, gairebé negre', del 1985. Han estat traduïdes per Montserrat Franquesa i Joaquim Gestí.

Thanassis Valtinós (Karàtoulas, Grècia, 1932) és autor d'una obra extensa que inclou guions de cinema. L'any 1984 va ser premiat al Festival de Cannes pel guió de la pel·lícula *Viatge a Citera*, de Theo Angelopoulos. Pagès Editors li aplega dues narracions, *La retirada dels nou* i *Blau fosc, gairebé negre*.

—Les dues narracions són molt diferents, i de diferents èpoques. La primera, el relat realista d'un episodi de la guerra civil grega, és del 1959, i la segona, el monòleg interior d'una dona, del 1985. Us sembla bé que l'editor català hagi triat aquests textos i que els hagi aplegat en un volum?

—Sí. Són els meus relats més coneguts i més traduïts. Pertanyen a èpoques diferents, però, com totes les meves obres, tenen una temàtica comuna, bàsicament la de la soledat.

—El lector català no sap gran cosa de la guerra civil grega, el context de *La retirada dels nou*. No és un inconvenient?

—Cap problema, perquè el relat és bàsicament el somni frustrat d'una sèrie de persones que caminen cap a la seva destrucció.

—Us vau plantejar el monòleg de la dona de *Blau fosc, gairebé negre* com un rept?

—No. Els temes són generals, són tant d'home com de dona: la soledat, la mort, l'amor frustrat, el sentiment del desencís... Només es tractava d'utilitzar l'observació literària i posar-me la màscara del personatge femení, veure el món amb ulls de dona, de la mateixa manera que puc entrar en la mentalitat d'un assassí sense ser-ho. Sempre havia anotat les reaccions de les dones. Ja hi estava interessat.

—No va ser cap sobreexforç?

—No. M'interessen moltíssim les dones. Sempre m'he ocupat d'elles. Malgrat tot, encara que el protagonista del primer relat sigui un home, el capità, i el del segon, una dona, hi ha elements comuns que acosten les històries, com el sentit de la frustració i la decepció, percebuts de maneres diferents.

—L'economia expressiva és un dels trets més destacats de les narracions. La depuració estilística és producte d'una evolució, curta o llarga?

—No. Des del principi he conreat l'economia del llenguatge, si bé no tots els temes exigeixen la mateixa concisió. Per a mi, l'important d'un text és la llengua. El que manté la història és la llengua, la reflexió sobre la llengua. La llengua és un tema que em preocupa molt, no solament com a escriptor, també com a lector.

—Vau optar per la concisió i l'economia del llenguatge com a reacció

contra la literatura del vostre temps i del vostre país, com han fet tants escriptors?

—Una mica sí, però no per anar en contra de ningú. Jo sempre he volgut fer un llenguatge actiu, és a dir, que actuï sobre el lector. Li dono una sèrie limitada de referents i és el lector qui ho ha de completar. Si parlo d'una taula sense dir com és, el lector ha d'interactuar amb el text. Sí que a la meua època hi havia un estil format per paraules molt boniques i sovint més del compte, estil que deixa poc marge al lector. Encara existeix, aquesta literatura. Però jo no vaig en contra de ningú. És el seu estil. No en faig cavall de batalla. A mi no m'agrada que el lector digui, "oh, quin text tan bonic!", sinó que s'enganxi a la història. En general, no només a Grècia, sobra una mica la literatura bonica. Hi ha massa gent que escriu bonic.

—Els vostres mestres són bàsicament grecs?

—No, si bé un text grec que m'ha influït molt són els Evangelis, per la seva simplicitat.

—Dels estrangers, quin escriptor us ha ensenyat més coses?

—Faulkner. De totes maneres, la persona que em va influir més era un analfabet, el meu pare, que feia servir les paraules amb precisió i sabia generar un món al seu voltant sense dir més del que volia dir, sense paraules sobrees.

—No heu après també dels defectes dels escriptors? Cal detectar els vicis per no caure-hi. Stendhal va aprendre molt dels tics de Chateaubriand.

—Sí, efectivament.

—A vegades no és millor tenir clar el que no es vol fer, més que el que es pot fer?

—Sí, això és bàsic. Però, malgrat tot, la literatura no té tanta relació com ens pensem amb el coneixement i potser aquest sigui el seu misteri. Per exemple, conèixer moltes paraules no vol dir saber escriure bé.

—Quina és la situació actual de la projecció de la literatura grega a l'estranger?

—Bona. Ara recollim els fruits de l'EKEBI, el centre nacional del llibre creat fa deu anys pel Ministeri de Cultura, gràcies als esforços de la seva directora i ànima, Catherine Velissaris.

Lluís Bonada

Dos quan s'aneguen

Sebastià Alzamora

Envair Polònia

El tema ja haurà estat àmpliament comentat, suposo, quan el lector amable tingui a bé llegir aquest article, però no em puc resistir a fer-ne algun comentari. Em referesc a la troballa retòrica del portaveu del Govern valencià, senyor Esteban González Pons, en aquelles declaracions a compte de la celebració d'un Correlengua al Camp Nou en el decurs del qual l'actor Joel Joan va entonar un sentit visca per uns Països Catalans lliures, exclamació en la qual, per cert, no vull deixar d'acompanyar-lo des d'aquí. El senyor González Pons va dir que el fet constituïa una ofensa greu contra el poble valencià sencer, i va titllar el catalanisme polític de ser una ideologia totalitària que pretenia fer amb el País Valencià el mateix que el règim nazi va fer amb Àustria, Txecoslovàquia i Polònia.

El conseller González Pons va comparar l'acte de la CAL en defensa del català amb l'ocupació nazi de Polònia.

El desgraciat comentari d'aquest pobre home em va fer pensar, per elevació, en una escena brillant d'una de les millors pel·lícules de Woody Allen, *Manhattan mystery murder*, aquí *Misterioso asesinato en Manhattan*. Es tracta del moment en què el personatge de Woody Allen surt esperitat del Metropolitan Opera House de Nova York a mitja representació d'una òpera de Wagner. Quan la seva dona (l'esplèndida Diane Keaton) li retreu que no ha complert la seva promesa d'acompanyar-la a escoltar una òpera —quan ella s'empassa tots els partits de bàsquet que el seu marit li endossa—, ell respon: "No puc escoltar tant de Wagner! Em vénen ganes d'envair Polònia!" I després afegeix: "Demà recorda'm que compri una pila de discos de Wagner i una serra elèctrica." Malauradament, a la sortida del senyor González Pons resulta difícil treure-li la punta humorística. De manera que, elevant-nos una mica més encara, pensem en Milan Kundera i com al seu estimulants assaig *El teló* fa referència precisament a Polònia com un país que ha conegut de prop què significa no ser. Al cap i a la fi, igual que nosaltres. I encara continuem sentint massa de prop el significat de no ser quan hem d'escoltar barbaritats com les proferides pel senyor González Pons, que no deixen de ser un granet d'arena més que s'afegeix al ja massa vast fangar d'insults, amenaces i vexacions de tot tipus que estem suportant (no ara, sinó de massa temps ençà) per part d'una pila de fatxes que usurpen el noble nom de demòcrates i a sobre pretenen fer passar els altres per totalitaris, quan els únics totalitaris, els únics cossos estranys que emmalalteixen la democràcia, són ells. És ben hora de tallar qualsevol lligam amb aquesta gentussa. I d'arrel: fent servir una serra elèctrica, si cal.